

2. স্বর্ধ্বমুজীয়া জ্ঞানৰ প্ৰবন্ধাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যমূলি
পৰীক্ষা কৰোৱা 5/10

নবম শতাব্দীৰ শেষদিক প্ৰথমে প্ৰায় সমস্ত ইউৰোপে
সামন্ত্ৰত্বৰ সাম্ৰাজিক ও অৰ্থনৈতিক বৈশিষ্ট্য
সম্বন্ধিত বক স্বৰ্ধ্বমুজীয়া স্ব-সাম্ৰাজি (মহাশক্তি) 'জ্ঞানৰ'
নাশ পৰিষ্কাৰি লাত কৰে। সেই জ্ঞানৰেৰ মীমাংসাৰ স্বৰ্ণে
বায় কৰ্ত্ত লৰ্ত ও লৰ্তেৰ সজাৰা। জ্ঞানৰেৰ কৃষি উৎপাদন
পৰিচালিত হ'লো স্বাধীন ও অধীনস্থ কৃষকদেৰ দ্বাৰা। এও
উৎপন্ন শস্যেৰ প্ৰায় সবটাই লৰ্তেৰ প্ৰাপ্য বলে বিবেচিত হ'ল।
সক বা বকস্বীৰ্য্য প্ৰায় নিয়ে 'জ্ঞানৰ' গাৰ্চিত হ'লো। স্বৰ্ধ্বমুজীয়া
জ্ঞানৰ ছিল স্বৰ্ধ্বমুজীয়া, ~~কি~~ ~~হ'ল~~ সাম্ৰাজিক, অৰ্থনৈতিক
ও ৰাজনৈতিক ^{স্বৰ্ধ্ব} স্বৰ্ধ্বমুজীয়া।

পশ্চিম ইউৰোপে অসম্ভৱতঃ জ্ঞানৰ সখা বিচুত
হ'লোছিল বলে আদৰ্শ জ্ঞানৰ সখাৰ উদ্বৰ মৰ্বৰ সম্ভৱ
হ'লো। তেৰে বিভিন্ন অঞ্চলে বিকশিত বিভিন্ন ধৰনেৰ
জ্ঞানৰ প্ৰবন্ধা কয়েকাৰ্টি মাৰ্গেৰন বৈশিষ্ট্যকে মহাশক্তি চিহ্নিত
কৰা যায়।

সমস্যা :-

সম্ভেকাৰ্টি জ্ঞানৰ ছিল স্বনিৰ্ভৰ। স্বৰ্ধ্ব নিজেদেৰ সয়োজনীয়
স্বৰ্ধ্ব নিজেদেৰাই উৎপাদন কৰ্ত্ত (Natural Economy)। বিভিন্ন
জ্ঞানৰেৰ স্বৰ্ণে শস্য বিনিময়েৰ সখা ছিলনা। সেই কালে
জ্ঞানৰেৰই শস্য উৎপাদনে বৈশিষ্ট্যে অৰ্জন কৰ্ত্তে পাৰেছিল।
কৃষি উৎপাদনশীলতা ছিল অশ্ৰুত নিম্নমানত।

দ্বিতীয়ত :-

স্বৰ্ধ্বমুজীয়াৰ স্থিতিশীল সম্ৰাজ ও অৰ্থনীতিতে সম্ৰাজে
কৃষিৰ স্বৰ্ধ্বাদা নিৰ্ভেৰ কৰ্ত্তে কৃষিৰ জ্ঞানিকানাৰ উৎপন্ন
আৰু আৰ্থিক ~~ক~~ কৰ্ত্তকৰ্ম নিয়ন্ত্ৰিত হ'লো সাম্ৰাজিক
সখাৰ দ্বাৰা। ~~পৰি~~ পৰিৱহন প্ৰবন্ধা অনুভূত হ'লো
বিচিন্নতা ছিল একাৰ্টি মাৰ্গেৰন বৈশিষ্ট্য। সাম্ৰাজিক সখাৰ
স্বাধীন্য, মুক্তি ও স্বাতিশ্ৰাণিতাৰ অশেৰ, ৰাজস্বাৰ্টি ও
পৰিৱহনেৰ অশেৰ স্বৰ্ধ্ব চিহ্নিত উৎপাদন প্ৰবন্ধা থাকে
কন্য পৰিৱৰ্ত্তন ছিল স্বৰ্ধ্ব।

তৃতীয়ত :-

সম্ভেকাৰ্টি জ্ঞানৰেৰে কৃষিৰ মিত্ৰতাগই ছিল কৃষিদাৰেৰে হাৰ্টি।
বাকি একাৰ্টি অশে স্বাধীন কৃষকেৰে হাৰ্টি। এক আৰু
অশে চাষ কৰ্ত্তে স্বৰ্ধ্বশীল মাৰ্গেৰা। মাৰ্গেৰা কৃষিৰ
জ্ঞানিক ছিলনা। স্বৰ্ধ্ব স্বৰ্ধ্ব কৃষি চাষ কৰ্ত্তা তাদেৰ
মন্ত্ৰাৰ্হে দু'দিন বিনা পাৰিঅয়িত্তে স্বৰ্ধ্ব কৃষিতে
স্বৰ্ধ্ব দিত্ত হ'লো। উৎমবে স্বৰ্ধ্বকে পৈটেকন দিত্ত হ'লো
জ্ঞানৰেৰে থেকে পালানেৰেৰে কন্য বৰ্ধাদ ছিল কৰ্ত্তাৰ মাৰ্গেৰা।

চল্লুয়ত :-

জ্ঞানৰে কৃষিকৃষি চাড়াও বনাঞ্চল ও চাৰনত্বয়ি থাকত, এই কৃষিতে জ্ঞানৰ বাসীৰ মৰুলেই অধিকাৰ ছিল।
Enclosure Movement (মনক্ৰোছাৰ মুভমেন্ট) - গুৰু জাগে
পাৰ্শ্বত্ব মনুলি মাৰ্গাৰন মস্কতি বলে পাবিগনিত হত। যোগে
অত্যাধী শ্ৰেণে গুৰু পাবিগনিত হত। জ্ঞানৰেৰ পাতিত কৃষিতে
মৰুল জ্ঞানৰ বাসীৰ অধিকাৰ ছিল। এই কৃষি পছচাৰণে
কল্য ত্ৰবহুত হত।

পাঞ্চুয়ত :-

যোগাযোগ ত্ৰবছাৰ অত্যাধী শ্ৰেণি জ্ঞানৰ মনুলি মস্কতি
অধিকাৰে। জ্ঞানৰ বাসীৰা যোগে কলীয় প্ৰাচ্যাম্য দুৰ্গ, ডিয়া
ইত্যাদি জ্ঞানৰেই উপাদান করত। বস্তু উপাদানিত হতো
জ্ঞানৰেই। ত্ৰে লবন, মঁচ, মঁচ মস্কতি গোমদানি করত
হতো গুৰু মনুলি জ্ঞানৰ মনুলিকে মস্কতিৰ ওপৰ নিৰ্ভৰ
করত হতো। ত্ৰে অধীৰ মচলন ছিলনা। বহিৰ্গত্ৰে
মধ্যে বানিচ্য বৃদ্ধিৰ মাথে মাথে অধীৰ মচলন হুৰু হয়।

স্বৰ্ণত :-

জ্ঞানৰে তিন শ্ৰেণিৰ লোকেৰ কৃষি ছিল। এই কৃষি ছিল
ধন্যকৃতি ~~অধিকাৰ~~ গুৰু বিক্ৰিত। উৰ্বৰ ও অনূৰ্বৰ
মৰ বৰলৈৰ কৃষিই মৰাৰ অন্য বৰাদ ছিল। মস্কতি
কৃষিকাৰ চলত। পাতিত, কলাত্বয়ি গুৰু পছচাৰণত্বয়ি
ছিল মৰ মাৰ্গাৰণেৰ।

মস্কতি :-

জ্ঞানৰে উৰ্বৰমস্কতি বৃদ্ধিৰ অন্য কৃষিকে ~~কিছুকাল~~ শ্ৰেণে
বুধা হতো। কৃষিৰ উপাদানশীলতা বৃদ্ধিৰ অন্য 'Two
Field System', 'Three field System' মচলিত ছিল।

অধীমত :-

মাৰ্গাৰণত অনবস্থল মাথে জ্ঞানৰ পাতিত চাষাবাদ হতো।
পাৰ্শ্বত্ব মনুলি মস্কতি, মনুলি ত্ৰেৰত্বী কৃষিতে গুৰু
বন ত্ৰেণে বসত করা কৃষিতে জ্ঞানৰ গনি করা হতনা।
কৃষি অনুযায়ী, মনুলি উপাদানৰ দিকে লক্ষ্য রেণে
জ্ঞানৰ পাতিত চাষ হত। অধীম - কলাত্বই বা ওপৰ
চাষৰ কৃষিতে কখনই জ্ঞানৰ মস্কতি হুৰুছিল।

নবমত :-

জ্ঞানবৃত্তবন্ধ্যের একটি বৈশিষ্ট্য ছিল। তিনি কার্ভক লার্ভের
~~আইন~~ প্রণয়নে সক্রিয় ভূমিকা গ্রহণ করেছিলেন। এই আইনের দ্বারা সাম্প্রদায়িক
কাজ নির্ধারিত হতো। দুটি বা ততোধিক আর্থিকতার দ্বারা হত না।

দশমত :-

সাম্প্রদায়িক মতাদর্শে জ্ঞানবৃত্তের একটিই সীমার ধারণা
ছিল। কুস্তিগত বিনামূল্যে ২০ বছর মেয়াদে সীমা নির্দেশ
করা ~~স্বাধীনতা~~ -

একাদশত :-

স্বাধীনতা ও অর্থনৈতিক দিক থেকে জ্ঞানবৃত্তের আইন ছিল
সাম্প্রদায়িকের পরিপূরক। সাম্প্রদায়িক আইন ছিল বিভিন্ন শ্রেণির
স্বার্থী ও অধিকাংশের কীর্তিবাহী। জ্ঞানবৃত্তের আইন ছিল
পরিপূরক, নির্ধারিত কৃষকদের কীর্তিবাহী। সাম্প্রদায়িক আইন
ছিল স্বাধীনতা। এর জ্ঞানবৃত্তের আইন সাম্প্রদায়িক ও
অর্থনৈতিক।

দ্বাদশত :-

জ্ঞানবৃত্তের সাম্প্রদায়িক আইন ছিল মার্কসের আইনের অধিকাংশ। তিনি
ছিলেন একইভাবে বিচারক ও সমাজিক। বিচার মতাদর্শ
আইন-কানুন নিশ্চিত করা ছিল জ্ঞানবৃত্তের একটি
সাম্প্রদায়িক বৈশিষ্ট্য।

ত্রয়োদশত :-

জ্ঞানবৃত্তের আইন সাম্প্রদায়িক মতাদর্শে আবদ্ধ ছিল। জ্ঞানবৃত্তবন্ধ্যের
নব নব উদ্ভাবনী আশ্রয়গুলির অর্থনৈতিকতা ছিল না।